

SLAVA PRVEMU MAJNIKU, SLAVA!

DELAVCI!

Naprej za svobodo in pravice svoje! Izgubiti ne morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

Naročnina (subscription):

\$1.0 na leto, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50 per year, 75c half year in America). \$1 na leto, \$1 na pol leta za Evropo (\$1 per year, \$1 per half year for Europe).

Štev. (No.) 33.

Slovenskim delavcem
v Ameriki.

Sodruži! Slovenski delave!

Razrednozavedni proletarijat, organizirana masa delavev vseh dežela, vseh jezikov in vseh ver, — masa onih brezposlenih ljudi, ki vse stvarijo in pridelajo, a ničesar ne posudejo, obhaja te dni svoj praznik — veliki proletarski praznik — 1. maj.

Delavevi drugih dežela, združeni v mogočnih organizacijah, ustavili bodejo ta dan dela. Vprašali ne bodo delodajalca, če smoje praznovati — ne! svojevoljne bojejo odložili kramp in lopato, ustawili brenčeci stroj in zaprili vrata tvornic. Delavevi bodejo s tem pokazali buržouziji in kapitalistom, kakšno moč imajo oni, kadar jo hočejo rabiti. Pokazali bodejo kapitalistom, da hoče tudi delavev imeti svuj dan, da se odpočije in zbere nove moči za borbo proti zatiranju in tlačenju.

Po cestah in ulicah, koder hodijo delave druge dneve v umazanih jopičih, zaničevani in prezirani od privilegiranih lenuhov — v svih in fraku, — na delo in iz dela, vile se bodejo ta dan dolge vrste proletareev v prazničnih oblekah z rdečimi evertkami na prsih. Vihrali bodejo rdeči praporji in iz grl delavev bode grmeča mednarodna delavska himna ali pa proletarska bojna pesem: marsejza.

Prvi majnik je dan delavske samozavesti, dan delavske solidarnosti — delavevi vseh narodov si dan podajo roke kot bratje, kot trpini, ktere tlači ista mora: kapitalizem.

Prvi majnik je dan demonstracije za krajski delavnik. Dan demonstracije in protesta proti vsem krvicam, ki jih trpi delavstvo pod svojimi tlačitelji.

Delavevi v Ameriki z malimi izjemami — žalibote — ne bodo delavščini tega majnikovega slavlja. Preslabi smo še, da bi ustavili ta dan delo na vsi črti in se pridružili razredno zavednemu bratom onkraj oceana. Preslabi smo — premalo organizirani, da bi praznovali naš praznik tako, kakor ga bodo praznovali naši bratje in sodrži po mnogih krajih Evrope.

"In tudi še bi mogli! — če bi mogli ustaviti brenčeci stroje, ali bi to zamogli storiti letos!! — Letos — ko na milijone delavev praznuje že pet, šest mesecov od kar divja velika ekonomoska križata.

Tužno je danes stanje ameriškega delavev! Na statisoči jih je brez dela — na tisoče brez krovova, oblike, hrane! Lakota, prava ruska lakota bo kmalu divljala v "svobodni" in "bogati" Ameriki! Kapitalisti so dobro zaigrali.

Sodruži! Slovenski delave!

Tudi vi ste del mase, — one milijonske mase, ki živi v brezpravnosti in robstvu! Tudi vi ste sinovi proletarijata, — onega mednarodnega proletarijata, ki producira rasa dobra za profit kapitalizma! Tudi vi ste danes, — mnogi vas je — žrtva v areni kapitalističnega amfiteatra, kjer vas — novodobne gladijatorje! — gonijo zveri v človeški koži in srkajo vašo gorko krit! Z milijoni proletarev trpite tudi vi pod krvivimi urednimi tega divjega sistema!

Vesel vam prvi majnik!

Vesel vam naš mednarodni delavski praznik vsem tistim, ki ste še tako srečni (!) da vam kapitalist dovoli operirati svoje stroje, da vam dovoli vihteti bat, da vam dovoli kopati rudo, kopati premo!

Tolažen prvomajski praznik pa vam sodrugi in delavev, katerim so zaprte tvornice, zaprte rovi! To lažen, upapoln in s tem vsem bodi prvi majnik! Dan velikega mednarodnega delavskoga slavlja, dan velike mednarodne delavske demonstracije, dan protesta in zahtev delavskih praviev — bodi vam v tolažbo in trden up, da tudi vam zasije solnce bojnih dni.

Zavedajte, se svojega praznika! Pridružite se tudi vi slavlju tega našega dne. Kjerjko bodejo razrednozavedni delavevi priredili prvega praznika, pridružite se jim — če le mogoče. To je ko vkorenili v narodi, da jih dan, ko se spoznavajo, družijo in vse poznejše družabne vere niso

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

Chicago, Ill., 28. aprila (April), 1908.

Leto (Vol.) III.

ri povsod širi žarke solnce, svetlobe in gorkote, — borbe socializma proti sili teme in zledenenosti. Tudi oni se rodijo sredi promanjkanja in potrebe. Tudi oni dvigajo in vspodbujajo. Tudi oni puščajo v ljudstvu takoj globok koren, da ga niti najokrutnejša sredstva vladajočih razredov ne more iztrgati.

Ta prispoloba gre še dalje.

Prazniki žetve go kot prazniki materialnega uživanja odvisni od materialnih pogojev zemlje, kateri se pa zopet razlikujejo v raznih krajih. Potem takem so ti prazniki lokalne narave in ne dober nikdar občnega značaja. Isto velja za buržozijske praznike.

Prazniki izbajajočega solnca na drugi stani so pa prazniki duševni, ki niso vezani na materialne lokalne pogoje. Zato imajo ti prazniki međunarodni značaj. Ni treba torek dekorativati, da to velja za proletarske praznike.

Med proletarskimi prazniki in prizadušnimi prazniki izbajajočega solnca se z ozirom na dobo najdejo paralele. Teh pa ni med prazniki žetve in prazniki buržouzije in kapitalizma. Dokler so prazniki žetve vezani na dotično dobo, žanje buržouzija neprestano. Dan na dan ji padajo v krilo zrela jabolka, ki se jih za njih natrgajo proletari. Za njih se vsaki dan obstava raženje naognjišča. Buržouzija praznuje, kadar se ji zlubi.

Delavevi, kolikor jih je bilo, so pa padli na kolena in vknili:

"Nečemo delati več kot osem ur na dan... treba nam čas za počitek... čas za čitanje... radi

bi se poigrali z našo deco... radi

bi šli na zabave... hočemo po-

slušati glazbo in uživati umetnost

in vso lepoto, katero si ustvaril na

zemlji."

"Pa kdo vam to na svetu bra-

" vprašal je bog.

Tedaj stropijo naprej eden ka-

pitalist, eden vladar in eden pop.

Priklonijo se globoko in pravijo:

"Ni nam mogoče izpolniti želje tistih ljudi. Svet ne bi mogel dalje obstati vsekakor takoj malega dela. Vse bi propadlo."

Gospod bog je pogledal to trojico in vprašal: "Ali samo vi trije mislite tako?"

"O ne!" odvrnejo ti. "Kakor mi, tako misijo tudi drugi..."

tako jih misli mnogo... cel regi-

ment. Mi trije smo samo njihovi zastopniki."

"Zakaj pa niste," vprašal je bog, "vsi skupaj prišli pred me, kakor ti delavevi?"

Oni se spogledajo, kakor v

zadregi in napovedali reče eden:

"Drugi nimajo časa... eden čita

knjige... drugi se v gaju šeta

z ljubico... tretji je šel v gleda-

liščišče... četrti na koncert...

peti se igra s svojimi otroci...

šesti počiva na zofiji..."

Oni se spogledajo, kakor v

zadregi in napovedali reče eden:

"Drugi nimajo časa... eden čita

knjige... drugi se v gaju šeta

z ljubico... tretji je šel v gleda-

liščišče... četrti na koncert...

peti se igra s svojimi otroci...

šesti počiva na zofiji..."

Tedaj je gospod bog vzdignil

roko in se nasmejal takoj srčno,

da so zapeli vsi cerkveni zvonovi

na zemlji. Ta dva praznika sta:

zimski solnični obrat ali božič in

prihod slavobitnega poletja ali

vstajenje. Tako imamo tudi mi

duha velika proletarska praznika.

Na eni strani marčeva revolucija

od 1. 1848 in pariška komuna to-

rej praznik prvega in drugačnega

zmagovnega ljudstva.

Ki ga je rodila delovarna moč

proletarijata. Na drugi strani pa

materialnega slavlja, kjer, kakor božični praznik, slavi bodoči zmaj

in megleni dnevi.

V marčevem slavlju slavimo

slavno prošlost proletarijata, a

prvega majnika zbiramo moč in

smelost za nadaljnjo borbo, za vse

kar prinese bodočnost. Moč in smelost, da se neizomljivi vzdržimo v porazih. Moč in smelost, da prihramo vse veliko zmago, na

katero more proletarijat računati z isto sigurnostjo, kakor moremo

po božiču sigurno računati na

vstajenje in binkoste. Kajti kakor

se solnce vedno višje vspenja

na zimskem pečinah, kakor ono

razpoljila dnevnino v nobenem

času.

Prazniki žetve, prazniki materijalnega uživanja so izginili iz ljudstva brez sleda. V krščanski religiji niso našli mesta in ljudje so jih pozabili.

Povsem drugače je pa bilo s

prazniki izbajajočega solnca, prazniki veličanstva in slavobitne borbe svetlobe in gorkote proti

sili teme in lednosti. Ti prazniki so popoloma obkrožili človeka, dvigali so ga in vzbujali njegovo

fantazijo do brezkrainosti. Ne-

mogoče jih je bilo torej izčrpati iz ljudske duše; nova vera se je morala pomiriti z njimi. In tako so

iz praznikov svetlobe, kjer klub

vsem protivnikom naposled le

triunfira nad temo, nastali prazniki odrešenika, kjer naposled tudi triunfira nad močnim pekla.

Slične razlike, ktere obstajajo

med obema temi vrstama prizadušnih praznikov, je najti med

prazniki domačinske človeške druž-

be. Naravno, da teh razlik ni več

v prizadušnosti, temveč v družbi, kjer

odgovarja razlika v karakterju

praznika.

Prazniki buržouzije in kapita-

lizma imajo značaj nekdajšnjih

praznikov žetve. Ta dva dana sa-

mo žanjetja, žanjeta to, kar nista

sejala. Kapitalistični prazniki so

prazniki materialnega uživanja

in kot taki so brez vsakega glo-

bokog vtiča na človeka.

Prazniki proletarijata se pa za-

morejo nasproti vsporediti s praz-

niki izbajajočega solnca. Slični so

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Haročina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$1 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglas po doporuči. Pri spremembih določitev je poleg novega napisanih tudi STAR! naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company

Chicago, Illinois.

JOHN GILLC, President

JOHN PETRIĆ, Secretary

ANTON PRŠEKER, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$1 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Slava prvemu majniku!

Zopet je napočil dan proletarjev, dan vstajenja delavske zavedenosti, delavski praznik, katerega pratička in kolobar ne naznajata kot praznik. Še včeraj je ropotalo in borbilo kolesovje v tvornici, držali so vozički na loženih z dragocenim rudo ali črnim diamantom — premogom globoko pod zemljo in v tem so se odmerili udarec rudarjev in premogarjev daleč v rovu.

In danes?

Danes počiva delo povsod, kjer bivajo zavedni delaveci, kjer stojijo delaveci, zavedajoč se svoje ustvarjanjske sile.

Borjana stiska pest v žepu in kolne delaveci, ki so ustavili delo, ne da bi ga vprasali za dovoljenje, ker so ga s tem prikrajšali na dobičku, katerega izčrpava dan za danem iz krvi in mozga dorastlih in mladoletnih novodobnih sužnjev obogaja spola.

Vojaki, današnji pretorijanci, proletarji v pisancem jopiču in s širokimi našviti na rokavih čakajo v vojašnicah, ki so sole za uniformirane morilce, povelja, da pojdejo morit svoje brate po razredu, svoje brate v delavskem jopiču.

Tudi policaji, ki igrajo v današnji človeški družbi pri naskokih in napadih na mirne delavce ulogov lovskih psov, so danes zbrani polnoštivalno na političkih postajah, čakajoč povelja, da prično goniti delavce pred vojško puške in bajoneti.

Vse je mirno! Zatoj čakajo vojaki, zastonji policiji. Delavci so se izvezeli v dolgotrajni horbi med delom in kapitalom, v kateri je padlo na njih strani nešteto število žrtev. Zastonj se trudijo danes od kapitalistov plačanih in najeti hujških da bi delaveci storili kak nepremišljen korak, da bi se krvižljena zver v človekobogatino zopet napojila proletarske krvi. Delavci so se naučili, da je njih najboljše oružje resnica in zopet resnica.

Kako lepo zveni ta beseda. Kako čudovito se širi tudi med najtem hlapci kapitalizma in iz sebičnih nasprotnikov proletariata ustvarja tajne pristaže socializma. Resnica prodira skozi zdove v vojašnice, v političkih postajah, na deželo med siromašne kmete, v tvornice, rudo in premogokope med brezbrzljivo delavce. Povsod najde svojo pot kljub oviram in zaprekam, ker je resnica. Ljudje, ki jo čujejo prvič, stresajo svojo glavo, kot bi se hoteli prepričati, če je resnica res resnica. Drugi se ji zopet bližajo boječe, ker se boje, da bi jim ne ušla, ako bi se ji približali preurno.

Slava prvemu majniku!

Pozor rojaki v Glencoe, O., in okolici!

Slovenski socialistični klub št. 2 v Glencoe, O., in češka socialistična sekcija v Neff, O., priredita skupno

PROSLAVO MEDNARODNEGA DELAVSKEGA PRAZNIKA 1. MAJA 1908

v Neff, O., v dvorani Ane Dernac, Spored:

Sprejem sodrovov iz Glencoe ob 10. uri doppoldne.

1. Kaj je prvi majnik delavstvu. (Govor.)

2. Gospodarski in politični položaj. (Govor.)

3. Deklamacijska predstava.

Po sporedu prosta zabava in ples. Začetek veselice točno ob 1. uru popoldne.

Slovenci in Slovenke v tukajšnji okolici! Pridite vsi na to veselje.

Za odbor slov. soc. kluba št. 2

Ivan Žlemburgar,

Ivan Kravanja.

Tako resnica leto za letom, dan za dan množi in krepi proletarske čete, ki pricajo o svoji nepremagljivi moći in sili z mirnim praznovanjem prvega majnika, praznika delavec, sužnjev.

Britka resnica uči ta dan vse, da premog in ruda ostaneta v zemlji, ako se ne gibljejo pridne delavske roke; ljudje bi stanovali v brlogih, hodili bi morali poč in kraju v kraju, plavati bi morali preko rek in morskih oči, da rokodelci-delaveci niso zgradili hiše, palace, železnic, vozove in ladje; lakota bi kot mora tlačila človeški rod skoraj vsako leto, ako pridi kmetje niso orali, sejali in želi, mlinarji pa zrno semele v moko. Resnica uči še mnogo več — resnica uči, da bi takozvane kulturne pridobitve zginile že noč, ako bi delaveci ne delali na polju, v tvornicah, na zemlji in nad zemljo. Resnica uči, da so delaveci, duševni in ročni, vsi delaveci, potem naj že bodo inženirji, voditelji tvornic ali pa delaveci, ki štijo gnojne jame, stebri kulture in pospeševali napredka v dobrobit delovštva.

Resnica uči, da je zemlja lastina vseh ljudi, da so jo danes krivljeni prilisali le nekateri priviligerani paropari v škodo človeštva in ljudskega napredka. Resnica uči, da bi moral biti vsa produktivna sredstva obena ljudska last, ker so jih izdelali produktivni sloji, ne pa lastnina poščice trotot v človeški družbi. Resnica uči, da ima vsak delavec pravico do svojega produkta, ne pa kak postopku, ki je bil tako previden, da si je svjaj stariščem izbral kapitaliste.

Kaj pa mi v Ameriki! Ali moremo mi posnemati naše sodruge v stari domovini? Bolj težko. Ta stari nečete priznati naših pravnikov: — ona nam vriva svoje pravne, ki so jih odločili kapitalisti, da lažje stejejo svoje moderne sužnje, ko se pokazajo na ulici. Ali sodrugi, dan bo prišel ko se tudi nam zjasnijo vremena Tudi v Ameriki bodo prislo delavstvo do svojih pravic. Toda delavstvo si mora prizoriti te pravice. Vsak delavec, ki se zaveda svoje pravne, bo izvedel našo hrano v boju.

In tu ne smemo zaostati tudi mi slovenski delaveci v Ameriki. Počakimo, da smo tudi mi že siti hlapčevstva in zatiranja. Naprej! Zdržimo se z delaveci drugih narodnosti! Pristopajmo k političnim, in strokovnim delavskim organizacijam. Oklenimo se zlasti socialistične stranke. Ni se treba batiti nasprotivkov in zabavljajočih ki bi nas radi vstopili v žlici vode; čim bolj nas bodo preganjali, blitvali in se nam rogal — tem bolj budem rasli. Sodrugi, podpirajte naše delavsko časopisje! Naše časopisje je naše oružje, naša moč v boju zoper krivic, tiranistov in nasičilje. Podpirajte ga finančno in z dobrimi dopisi in poročili. Kdo je dober socialist, ta bo izvršil svojo dolžnost.

Vsek delavec je majhno kolesce v velikem stroju proletarijata, katega danes se suka kapitalist na delu. Vsak delavec je torej dolžan izvršiti svoj del — kakor kolesce pri stroju — dolžnosti v svetu osvoboditve vsega delavstva iz kremljajučega kapitalizma. Ne zanaj se, da bode kdaj drugi izvršili tvoj del. Ne računaj, da bodes tu v Ameriki par let in potem brez brige na vse drugo odšel v staro domovino. V staro domovino ravno tako izkorisčajo delavec kot tukaj, pojdi kamor čes pod milim nebom — učel ne bude izkorisčen. Glej torej, da kolikor toliko prispomores k slavnim zmagi proletariata, ki se že v naprej slavi prvega maja.

Delavci, praznjujte prvega maja! Slavite ta naš veliki dan, ki nam prinesi končni triumf. Živelj prvi maj!

Prvi majnik.

Cleveland, O. — Devetnajst let je že, odkar je bil proglašen v Parizu delavski praznik, prvi majnik. Proletarci vsega civiliziranega sveta so radostno pozdravili ta svoj edini praznik — in ga pozdravljajo še danes.

Prvi maj je promenljiv dan za delavstvo. To je dan, na katerga bodo mezdni sužnji v bližini bočnosti slavili svojo osvobodenje. To je dan — ki ga bodo slavili proletarijati kot dan zmage nad kapitalizmom, nad okovi sužnosti nad preganjanjem, izkorisčanjem in tlačenjem, nad morilnim orodjem, nad anarhijo, — to je dan, ki bodo zdržali v bratstvu vse zatrjane produktivne sleje, ko zaplajata zmagovalno na vseh celičnih rdečih praporov...

Sodruži! Ako pohitimo v duhu 1. maja v staro domovino, videli bomo, kako živo in navdušeno se zavdejajo ondottedni razredozavedni delaveci svojega delavskoga praznika. Po manjših in večjih mestih v vsej počivni deli. Delaveci, z rdečimi evetkami na prsih, se shajajo na shodih in korakajo v paradah, v katerih se vijejo rdeči zastave. Bieklisti so okrasili svoja kolesa s evetlimi, kakor tudi strojevodje svoje železniške stroje. Vlak drvi od mesta do mesta z zelenim vejevjem in evetjem okrašeno lokomotivo in kjer sreča parado praznajočih delavcev, tam pozdravlja strojevodja svoje orante po razredu. Ali se ti ne storijo milo, sodrži moj, ko je gledaš v duhu svoje vesele in navdušene brate, praznajoče prvi majnik v staro domovino!

Kaj pa mi v Ameriki! Ali moremo mi posnemati naše sodruge v stari domovini? Bolj težko. Ta stari nečete priznati naših pravnikov: — ona nam vriva svoje pravne, ki so jih odločili kapitalisti, da lažje stejejo svoje moderne sužnje, ko se pokazajo na ulici. Ali sodrugi, dan bo prišel ko se tudi nam zjasnijo vremena Tudi v Ameriki bodo prislo delavstvo do svojih pravic. Toda delavstvo si mora prizoriti te pravice. Vsak delavec, ki se zaveda svoje pravne, bo izvedel našo hrano v boju.

In tu ne smemo zaostati tudi mi slovenski delaveci v Ameriki. Počakimo, da smo tudi mi že siti hlapčevstva in zatiranja. Naprej! Zdržimo se z delaveci drugih narodnosti! Pristopajmo k političnim, in strokovnim delavskim organizacijam. Oklenimo se zlasti socialistične stranke. Ni se treba batiti nasprotivkov in zabavljajočih ki bi nas radi vstopili v žlici vode; čim bolj nas bodo preganjali, blitvali in se nam rogal — tem bolj budem rasli. Sodruži, podpirajte naše delavsko časopisje! Naše časopisje je naše oružje, naša moč v boju zoper krivic, tiranistov in nasičilje. Podpirajte ga finančno in z dobrimi dopisi in poročili. Kdo je dober socialist, ta bo izvršil svojo dolžnost.

Vsek delavec je majhno kolesce v velikem stroju proletarijata, katega danes se suka kapitalist na delu. Vsak delavec je torej dolžan izvršiti svoj del — kakor kolesce pri stroju — dolžnosti v svetu osvoboditve vsega delavstva iz kremljajučega kapitalizma. Ne zanaj se, da bode kdaj drugi izvršili tvoj del. Ne računaj, da bodes tu v Ameriki par let in potem brez brige na vse drugo odšel v staro domovino. V staro domovino ravno tako izkorisčajo delavec kot tukaj, pojdi kamor čes pod milim nebom — učel ne bude izkorisčen. Glej torej, da kolikor toliko prispomores k slavnim zmagi proletariata, ki se že v naprej slavi prvega maja.

Delavci, praznjujte prvega maja! Slavite ta naš veliki dan, ki nam prinesi končni triumf. Živelj prvi maj!

Clevelandski socialist

Od blizu in daleč

Odškodninski zakon.

Roosevelt boste te dni podpisali novi odškodninski zakon, ki določa, da se delodajalec odgovorni za varnost svojih delavcev. Ta zakon je v mesecu januarju vezino nadodislo zavrglo pod pretezo, da je protinštaven. Roosevelt je nato v posebnem poslanici pripravljal kongres, da izdelal nov zakon in sicer v smislu, da bode soglašali z ustavo. In to se je tudi zgodilo. Predlog za ta zakon je srečno preročil vse instance in sedaj čaka predsednikovega podpisa, nakar postane pravomocen. V kolikor bode pa ta zakon koristil delavstvu, to se bo videlo pozneje.

650 mrtvih.

Silni tornado je divjal zadnji petek na Jugu od zapadnega Texasa pa do Atlantika, uničil več

predstavnik.

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaia vsako drugo srdo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISK ST., CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatom!

tisoč akrov polja in razdalj številna mala mesta. 650 oseb je bilo usmrćenih in 1230 ranjenih.

Surova policijska gonja proti socialistom v Philadelphiji.

Predzadnjo nedeljo so policejti v Philadelphiji, Pa., vdrli v prostore na 512 So. Third St., kjer so imeli židovski socialisti svojo navadno sejo in ugancali najveće surovosti. Ukazali so zborovalemec, da se odstranijo iz dvorane, ker so pa socialisti protestirali, arretirali so policejci vsakega posebej v jih gonili na svoje postaje. Eden, po imenu Abram Gid, ki je komaj prišel v Ameriko in ne zna niti besedil angleški, je bil obsojen drugi dan na 30 dni zapora brez vsakega zaslivanja in dokazov, da storil kak pregrek. Obsojeni sta bili tudi dve delavci, ki sta prisostovali seji vsaka na 10 dni zapora.

Moč od jedi.

Vsi moramo jesti rabi ohraniteve naših moči, vendar pa ne smemo vjetri, da čim več jemo, tem močnej smo. Od "kaj jemo" več zavisi, kakor pa "koliko pojedemo." Malo dobре jedi nam več storii dobrega kakor pa že velika količina malovredne jedi. Ampak pripeti se, da žejemo ne sprejme hrano kot po navadi, ali se ji pa popolnoma odreže.

Tedaj je čas uživati Trinerjevo ameriško zdravilno greško vino se bi moglo rabiti v vseh boleznih, ki imajo pravne znake in zgubite in telesni onemoglosti. V lekarnah Jos. Triner, 616-622 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Opozorjam centne rojake Slovence v brate Hrvate v Chicagu in okolici, da sem odpril saloon na 572, vogel Blue Island ave. in Loomis St. Saloon je urejen najmodernejš, kar jih je W. Side. Na razpolago so izvrste pijačne vsake vrste in mrzel ter gorak luneh prve vrste. Priporočam se v obliki obiske.

Mohor Mladič, 572 Blue Island ave. & Loomis St. Chicago, Ill.

izdelovalci importirane ruske in turške tabake, smodke, cigaret, tabaka za nosiljanje itd.

Tabak za cigare, font..... \$60

100 škatljic po 2 unci tabaka za cigare..... \$5.00

1000 škatljic cigaret O. K. z rorskem za..... \$3.00

Od

Chikaški rojaki pozor!

Jugoslov. Soc. Klub št. 1
Hrvatsko Radničko Pro-
svetno i Političko Društvo
in Ženski Socialistični Klub
"PROLETARKA"

pričaj:

veliko majnikovo veselico

dne 23. maja t. l. v veliki
dvoranu češke svobodne
šole, 400 18. cesta.

PROGRAM POZNE JE.

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA
ZVEZA

s sedežem v Chicagu, Ill.

Glavni tajnik: John Petrič, 718 W.

19th St., Chicago, Ill.

Vse predlogi in dopisi, tleči se so
socialistične stranke ali posameznih klubov
naj se pošljajo na gorenji naslov
glasovnega tajnika.

IMENIK

socialističnih klubov podrejenih Jugoslovenski Socialistični zvezi

v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub štev. 1,
Chicago, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Potisek, tajnik, 569 N.
Halsted St. Redna mesečna seja
vsako šteto soboto v mesecu, v prostorih sdr. Fr. Mladiča, 587 S. Center Av.

Slovenski socialistični klub štev. 2,

Glenco, O. Ignac Ziembergar, predsednik;

Ivan Kravčan, tajnik, Box 101.

Redna mesečna seja vsako zadnjo soboto v mesecu v prostorih sdr. Ivana Kravčan.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 3,

Glenco, Pa. Frank Podboj, predsednik;

Stefan Zabrie, tajnik, Box 305.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 4,

La Salle, Ill. Jos Bratkovčič, predsednik;

Valentin Potisek, tajnik, 1231

Main St. Redna seja sta 1. in 3. nedelja v mesecu; 3. nedelja je pladljiva za sestrem.

Jugoslovanski socialistični klub Bo-

denom štev. 5, Claridge, Pa. John Ba-

tić, tajnik.

Slovenski socialistični klub štev. 6,

Cumberland, Wyo. John Šarc, predsednik;

John Bahčić, tajnik, Box 33.

Slovenski socialistični klub štev. 7,

Murray, Utah. Valentín Eltz, predsednik;

Edward Hoffman, tajnik.

Jugoslovanski socialistični klub štev.

8, Roslyn, Wash. John Makauš, tajnik.

Slovenski Ženski socialistični klub

Proletarka štev. 9, Chicago, Ill. Berta

Prešern, predsednica; Mary Grice, taj-

nica, 674 W. 21st Pl. Redna seja vsako

prvo in tretjo nedeljo v mesecu, v pro-

storih sdr. Fr. Mladiča, 557 Centre av.

Slovenski socialistični klub štev. 10,

Aurora, Ill. Louis Rudman, predsednik;

Frank Praprotnik, tajnik. Redna me-

seja vsako tretjo nedeljo v mesecu,

v prostorih sdr. Jože Kolenec,

536 N. Broadway St.

Slovenski socialistični klub Zmagica

štev. 11, Cumberland Camp No. 2, Wyo.

Joe Takin, predsednik; Anton Jelov-

čan, tajnik. Redna seja začasno v hihi

štev. 12 (bankhouse).

Nov klub.

Slovenski sodrugi v Ely, Minn.

so ustavili nov socialistični klub

"Rdeči prapor", ki je pristopil k

Jugoslovanski Socialistični Zvezi

v Chicagu kot štev. 13. Sodrug

Jakob Škerjanec je predsednik

sodrug Joh Puš pa tajnik. Klub

ima osem članov.

Dobrodošli novi bojevniki! Le

naprej!

Socialistični klubi so naprošeni,

da pričnejo z živahnijo agitacijo

za "Proletarca". Nihče drugi ne

bo podpiral listo, ako ne sodrugi,

za ktere se list zavzema in jih vodi

v boju zoper nasprotulce. Na delo!

Vsi sodrugi naj pridobi

po enega novega naročnika.

Sodrugi sezite po socialističnih

znamkah.

Sodrom pri socialističnih klubih naznjam, da ima Jugoslov. Soc. Zveza na razpolago večjo množino socialističnih znakov ali gumbov. Dolžnost vsakega sodruga, ki je pri stranki, je, da ima naš znak na prsih. Pišite na glavnika in on vam jih pošle koliko zahtevate. Znali stane 5 centov.

John Petrič, glavni tajnik.

"Rdeči prapor" poroča v svoji 29. števi, o sklepku radi predavanja v Ameriki, o čemur je svoječasno poročal "Proletarec" in bil menjen, da pride sodrug E. Kristan semkaj.

Tej noti na ljubo moramo konstatirati, da je Jngosl. soc. zveza odložila ta sklep in sieci z ozirom na sedjanje gospodarsko krizo. Kakor hitro se stanje v deželi obrne na bolje, pride predlog za pet pretes.

Vesel prvi majnik!

Zeli vsem sodrugu in razrednozavednim slovenskim proletarjem širok Amerike slovenski socialistični klub

Luč Cleveland, O.

VABILO NA MAJSKO VESELO.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 3, v Conemaugh, Pa., priredi dne 2. maja.

veselico v Narodni dvorani. Začetek točno ob 7 uri zvečer. Sodrugi, vdeležite se te veselice v poletnem številu. Za razvedri lo v zabavo je dobro preskrbljeno.

Odbor.

GRIGORIJ GERŽUNI.

Kakor smo že poročali, je pred kratkim v Curihu umrl eden največjih ruskih revolucionarjev, Grigorij Geržuni, v bolnišnicu, kamor je bil prisel na smrt bolan, da bi našel varnost pred russkimi birci. Njegovo truplo so prepeljalo v Pariz, kjer je bil 29. marca pogreb na pokopališču Montparnasse. Dasirovno v tujini, je bil vendar pogreb veličestan in pa redil v Parizu veliki vtip. Najmanj 6000 ljudi je sledilo krsti, ki je bila vsa obložena z veneti.

Med žalujočimi je bila znana revolucionarka Vjerna Fignerjeva, ki je prebila 17 let v Peterpavlovi trdnjavi, kamor je bila obsojena zaradi udrelje pri atentatu na Aleksandra II. Ž njo je bil pokojni Geržuni dlje časa skupaj v jedi.

Razven russkih emigrantov je spremljalo krsto mnogo francoskih socialističnih delavcev. Nad odprtim grobom je govorilo 27 govornikov, med njimi voditelji socialistične stranke in poslane.

Po učilac, po katerih se je pomakal sprevod, je bilo na tisoče ljudstva.

Bojevna organizacija socialno-revolucionarne stranke, kateri je Geržuni takoreč dal temelj, povzročila ruski vladu največji strah. Smrt Geržunija je zanj večiga izguba, toda organizacija se je sama v sebi že tako okrepala, da je odhod posamezne osebe ne oslabil več.

Ves pomen uloge, katero je igral Geržunin, razkrije še poznejša zgodovina, ki bo znala bolj pravilno oceniti rusko revolucijo, njen sedanji zagovorniki "reda" in carskega absolutizma.

• • •

Z druge strani se poroča:

Grigorij Andrijevič Geržuni je pokopan ob strani znanega rojaka, socialistične Lavrova, najglobokijega misleca ruske revolucije.

Sprevod, ki je moral prehoditi celo mesto od severa do juga, je trajal dve ur. Po Clemenceanovi volji, ki je začetkom celo mislil na to, da bi preposedal pogreb na Francoskem, je začel sprevod ob II. dopoldne. Množica, ki je korakala za vozom, se lahko ceni na 8000 ljudi. V prvi vrsti so bile zastopane pariske organizacije russkih revolucionarjev: Socialni revolucionarji, socialistični demokrati, poljski socialisti, letvinski, estiški, armenski, finski socialisti itd. Pariska organizacija francoske socialistične stranke je odpolnila številno delegacijo z rdečo zastavo. V Ameriki je že 18 let in posebno poznan v Pensylvaniji. Kdo rojakov zve zanj, ali spozna tega človeka, prosim, da mi ne mudoma javi njegov naslov. Zelo mu bom hvaljalo za to in mu red povrnem stroške.

John Košček,

590 So. Centre ave. Chicago, Ill.

SODRUGI! ČITAJTE!

V upravnosti "Proletarca", 587

So. Centre Ave., Chicago, Ill. je dobila

slednje socialistične brošure in knjige:

Socializem 10c

Zakaj smo socialisti? 7c

Slovenski demokracija in kmetijstvo

Ijudstvo 5c

Komunistični manifest 20c

Naša bogastva 5c

Drama duševnega Prešernovega

življenja 20c

Kdo uničuje hričevanje v matem 15c

Vsako teh brošur pošljemo poštne postale. Sodrugi, sezite po njih, dokler ne pošljete.

Frank Kvasnička

Trgovina z železino, raznimi orodjem

in pohištvo. Topravlja peti.

643-645 W. 18th St.

Chicago, Ill.

EDW. F. MODIS

Prodaja vsakovrstne kovček (korice) in žakiye za potnike. Jemlje te

stvari tudi v popravilu.

684 W. 18th St. CHICAGO, ILL

ZNANJE ANGLEŠČINE JE MOČ

Vsačko ki hoče zvedeti, kako se angleški jezik hitro in lahko nauči, in to brez vsakih knjig in strojev, ampak po neki čisto lahko umilji in najnovejši metodi — naj se obrne na

THE STEINER ACADEMY OF

ENGLISH.

Elev. Dep., 431 W. 26th St., cor.

Kedzie Ave., Chicago, Ill.

in slehernemu so na to važno upraševanje odposlat nemudoma dogovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tu

di svojemu prijatelju.

John Petrič, glavni tajnik.

Sodrom pri socialističnih klubih naznjam, da ima Jugoslov. Soc. Zveza na razpolago večjo množino socialističnih znakov ali gumbov. Dolžnost vsakega sodruga, ki je pri stranki, je, da ima naš znak na prsih. Pišite na glavnika in on vam jih pošle koliko zahtevate. Znali stane 5 centov.

Izmed govornikov nad grobom je omeniti Rubanoviča za rusko socialno revolucionarno stranko.

Huyssmansa za mednarodno socialistično tajništvo, Aulagniera za

pariske strokovne organizacije.

Wilenna za vodstvo francoske</p

Osemurni delavni dan.

Osem ur dela, osem ur izobraževanja in zabave, osem ur počinka — tako pravi angleški pregovor, tako kliče razredno zavedni proletariat celega sveta noseč v znaku prvomajske manifestacije na čelu svojega zmagonosnega praporja to zahteva za normalni — osemurni delavni dan. Proslava 1. maja je v prvi vrsti demonstracija proletarijata za to tečko programa delavske socialistične stranke.

Neprijatelji delavskega razreda so takoj v začetku vstali proti tej zahtevi; dokazovali so, bodisi s prostimi kletvami, bodisi s "načinimi" razlogi politične ekonomije, kako bi omagitev delavnega dne na osem ur imela neizogibne posledice, da zaostane celo produkcija, da se ne bi moglo zadovoljiti potrebam ljudstva in da bi zaradi pomanjkanja živiljenjskih sredstev zamogla propasti celotna družba. Tukaj ni mesta, da bi teoretično ovrgli vse te trditve protidelavskih zagrizencev v boržozijskih ekonomistov. Vsak delavec, ki se zaveda svojega položaja v današnjem razrednem družbi, da te kletev, ta "skrb" protodelavskih učenjakov za potrebe ljudstva, ni nje družba, kakor izraz strahu in tesnobe, katera spre letava kapitalistični razred pred tem, da bi s skrajšanjem delavnega časa splahnil njegov sveti profit, da bi se enojilo izrabljene delaveve.

Omeniti hočemo, le da je delavstvo vseh delava z ed. 1. 1866 ne prestano naglašalo potrebo osemurnega delavnika, da je delavstvo v Evropi, Ameriki in Avstraliji vsako leto demonstriralo za to prvo in najpoglavitnejšo zahtevo svojega delavskega zasebnega zakonodajskoga programa. In ta boj proletarijata ni ostal brez uspeha. Osemurni delavni dan postal je zakon v večini avstralskih kolonij, uveden je v francoskih, angleških in ameriških državah podjetnih ter poindno tudi v komunalnih in privatnih podjetjih v Nemčiji. In ne samo, da se ni vresnčil strah meščanskih "učenjakov", temveč je tudi proizvajanje postalo intenzivnejše in plodonosnejše, a konkurenčna moč kapitalistične industrije je nepričakovano narasla.

Cujimo, kaj pravi naš največji teoretični Karl Marks, ta nedosegljivi duševni vodja in učitelj delavstva. On želi, da delavec reče podjetniku: "Ti mi ne prestano pridiguješ evangelij 'varčnosti' in 'zdrževanja'." Dobro torej. Kot pameten in varčen gospodar hočemo stediti svojo edino lastnost, svojo delavno moč, in jo čuvati od vsakega razširanja. Dnevno je hočemo le toliko potrošiti, le toliko staviti v gibanje, kolikor to vzdrži njen normalno trajanje, njen zdrav razvoj. V nadčasnem delavnjem dnevu porabišti večjo količino moje delavne moči, kakor bi mi je mogel nadomestiti v treh dneh. Kar ti na ta način dobiš na delu, to jaz zgušim na delavni moči. Vsled tega zahtevam delavnik normalne kratekosti in to zahtevam brez apela na tvoje srečo, kajti v gmočnih stvarih prestane dobrota in plenitost. Ti si morda dober državljan, mogoče tudi član društva za zaščito živali in vse vrhutega pobožen človek, ali v položaju, v katerem stoji napram meni, ne bije toliko srce v tvojih prsih... Jaz zahtevam normalni delavnik, — s tem zahtevam vrednost svojega blaga, kakor vsak drugi prodajalec."

Kapitalisti govore, da razvoj narodnega bogastva in blagostanja zavisi od njihovih sposobnosti in patriotizma. Naravno, da pod tem "narodnim" bogastvom in blagostanjem razumejo kapitalisti bogastvo in blagostanje svojega razreda, kajti tudi narod pristejava samim sebi, njegove interese z interesami svojega profita, svojega žepa, svojih izkorisčenjih strasti. Naj bo kakor hoče, napihajoče naj se kolikor hočejo, pred svetom ne morejo zadušiti resnice, da je temelj vsega tega bogastva muka in trud delavstva, da je vse to blago ustvari delavsko ljudstvo s svojimi mišicami, s svojim mozgom, krvjo in znojem. Nične ne more oporekat, da je vse bogastvo del rok mukotrpnih delavev; in vsakdo mora tudi priznati dejstvo, da najbolj plod delavčevega dela postane neizključna last pesčice bogatinov, podjetnikov, kapitalistov, veleposilstnikov in cele vrste drugih družabnih luhov in trojtov. Priznati mora vsakdo tudi, da ta nezadnja svojata neprukturativnih izjedavev in parazitov le zato lahko, razkošno in oholo živi, ker mora tišče in tisoč človeških bitij robotati v pršnjih in smrdljivih delavnicih in se zadovoljiti z

drobtinicami, ktere padajo z bogatinovo mizo — z revno medzo. Kapitalisti odtrgajo ženo od objetja in jo gonijo na razbojšče kapitalističkega proizvajanja, da konkurira možu znižajodi mu plačo; trga deco v evetu njihove mladosti iz šol in jo vprežejo v jarm težkega dela, da s pomočjo njihove cenejše delavne moči vržejo očete na ulico brez dela, brez sredstev za življenje. Na ta način mora masa delavev brez posla, kajti oni v tvornicah delajo čezmerno in za malo plačo, vedeč, da so brezposelnih pripravljeni za menjati jih vsak čas če tudi ponudijo kapitalistu še cenejše svoje delavne moči, samo da ne umrejo od glada in siromaštva. Pod takimi pogojimi se mora delavev traditi in mučiti na račun svojega zdravja, samo da ubegi revščini, vzhodu temu, da je ustvaril bogastvo dva — trikrat večje, kakor je potreben, da živi dva — trikrat dalje življenje.

Da se delavev znebi teh težko kapitalističnega izkorisčanja, treba je, da se bori proti celiem današnjem sistemom proizvajanja. Treba je, da se bori proti kapitalističnemu družabnemu odnosom, za ustanovitev nove družbe, kjer bodo pravljene urejene produkcija in distribucija proizvajanih dobr. Kjer ne bodo eni — nedelevi vživali v preobilu, plavali v lasti in slasti, a drugi — delavev izključeni od vseh dobrov in vžitka ter s stisnjennimi pestimi preklinjali življenje. Treba je, da se delavev borijo za socialistično družbo, kjer bodo vsi delali in vsi vživali pod svojega dela.

Pred vsem pa mora stremeti delavev, da si pribori predpogoje za vseh svojega boja, da si že v današnji družbi osvoji poholjske, kteri ga storijo sposobnim bojevnikom za višje cilje. In to je v prvi vrsti skrajšanje delavnega časa.

Osemurni delavnik je od mnogih koristi za delavev.

Cim krajsi je delavni dan, tem več je dela za brezposelne delaveve. Zmanjujejo torej brezposelnost.

Cim so tvorničarji prisiljeni, da na delavskem trgu isčijo nove delaveve, tem višja postaja mežda. Zmanjuje se konkurenca med delavev. Delavev lahko bolje živi, se bolje hrani in oblači.

Cim manj časa porabi delavev v tvornici, tem bolj se naspi in okrepa ter nadomesti izčrpano moč, kakor vsak moči producent.

Socializem bodo načelo odpraviti vsakega izkorisčanja žene, predvsem pa prostitutijo, ta sramotni busines, ki se tako neguje danes pod kapitalizmom.

Socializem in žena.

III. Žena pod socializmom.

Socialisti kot bojevniki za boji proizvajalni sistem, imajo dolj v zrakov za odpravo ženskega industrielnega dela. Žensko delo po tvornicah se ima odpraviti in nadomestiti z moškimi močmi.

Zensko tvorničko delo ruši družino. Mežna delavka je tako načinjena na delu, da ji je vzgoja otrok in obiskovanje hiše potranksa stvar.

Zensko tvorničko delo škoduje ženi na zdravju. Žena pri teškem delu bolj fizično trpi kot moški. Ropotanje strojev, para, dim, vročina itd. tako upliva na ženo, da je v najboljših letih izčrpana vseh telesnih moči. Posledica tega so raznovrstne bolezni in prezgodnja ostarelost. Fizično izčrpana žena tudi ne more roditi zdravih otrok. To velja zlasti za dekleta, katera premiča pridejo v tvornico in žrtvuje svoje nežne telesne moči kapitalističnemu profitu.

Zensko tvorničko delo pospešuje otroško delo. Kjer sta oči in mati mežna delavka, tam pridejo tudi otroci v tvornico.

Lahko bi se se načelo vsepolno ženske delavke, ki ga provozujejo delavnik in distribucija proizvajanih dobr, kjer ne bodo eni — nedelevi vživali v preobilu, plavali v lasti in slasti, a drugi — delavev izključeni od vseh dobrov in vžitka ter s stisnjennimi pestimi preklinjali življenje. Treba je, da se delavev borijo za socialistično družbo, kjer bodo vsi delali in vsi vživali pod svojega dela.

Pred vsem pa mora stremeti delavev, da si pribori predpogoje za vseh svojega boja, da si že v današnji družbi osvoji poholjske, kjer bodo pravljene urejene produkcija in distribucija proizvajanih dobr. Kjer ne bodo eni — nedelevi vživali v preobilu, plavali v lasti in slasti, a drugi — delavev izključeni od vseh dobrov in vžitka ter s stisnjennimi pestimi preklinjali življenje. Treba je, da se delavev borijo za socialistično družbo, kjer bodo vsi delali in vsi vživali pod svojega dela.

Osemurni delavnik je od mnogih koristi za delavev.

Cim krajsi je delavni dan, tem več je dela za brezposelne delaveve. Zmanjujejo torej brezposelnost.

Cim so tvorničarji prisiljeni, da na delavskem trgu isčijo nove delaveve, tem višja postaja mežda. Zmanjuje se konkurenca med delavev. Delavev lahko bolje živi, se bolje hrani in oblači.

Cim manj časa porabi delavev v tvornici, tem bolj se naspi in okrepa ter nadomesti izčrpano moč, kakor vsak moči producent.

Socializem bodo načelo odpraviti vsakega izkorisčanja žene, predvsem pa prostitutijo, ta sramotni busines, ki se tako neguje danes pod kapitalizmom.

IV. Socialistična izobrazba otrok

Socialistična izobrazba mladine katero je večkrat omenjal "Proletarec", se nikakor ne naslanja na izobrazbo v politiki ali ekonomskih vprašanjih. Vzgajanje otrok v tem smislu bi bila nesmisel. Dolžnost pa je vsake matere, ki se socialistično prepričanja, da vsega otrokom že od mladega dober, kjer bodo vplivajo na delavnično življenje.

Krajsi delavnik manj vpreza delavev in zmanjuje število ne-srednjih slučajev.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.

Krajsi delavnik bodo prisilili podjetnike, da uvedejo nove in bolje stroje za proizvajanje, kteri povzročijo, da se še bolj skrajša delavnična.